

ΣΤΕ 1011/2018 [Παράνομη η χωρίς ΑΕΠΟ κατασκευή έργων δασικού αντιπυρικού οδικού δικτύου]

Περίληψη

-Με τον ως άνω ν. 3900/ 2010 επιδιώχθηκε η μεταφορά στα Διοικητικά Εφετεία των υποθέσεων που ανακύπτουν κατά το προσυμβατικό στάδιο των δημοσίων συμβάσεων και γεννούν ζητήματα εφαρμογής της νομοθεσίας περί δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Αντιθέτως, όταν ο ασκών το ένδικο μέσο είναι τρίτος σε σχέση με τη διαδικασία του διαγωνισμού και προβάλλει λόγους όχι σχετικούς προς την νομιμότητα αυτής, αλλά με την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, η διαφορά παύει να σχετίζεται με την νομοθεσία των δημοσίων συμβάσεων, περίπτωση την οποία και μόνον είχε υπόψη ο νομοθέτης για την μεταφορά της σχετικής αρμοδιότητας στα Διοικητικά Εφετεία. Κατόπιν τούτων, η δεύτερη και τρίτη από τις προσβαλλόμενες πράξεις, με το ανωτέρω περιεχόμενό τους, εκδοθείσες στα πλαίσια διαγωνιστικής διαδικασίας για την ανάθεση των εργασιών οδοποιίας στο περιαστικό δάσος της Θεσσαλονίκης, ανήκουν στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικράτειας, λόγω της ιδιότητας των αιτούντων ως τρίτων, που δεν μετείχαν στον επίμαχο διαγωνισμό. Περαιτέρω, οι πράξεις αυτές ανήκουν στην αρμοδιότητα του Δ' Τμήματος του Δικαστηρίου χωρίς να ασκεί επιρροή το γεγονός ότι οι αιτούντες, ως τρίτοι μη μετασχόντες στη διαδικασία διεξαγωγής του διαγωνισμού για την κατασκευή του επιδικού έργου, δεν προβάλλουν λόγους αναγόμενους σε πλημμέλειες της διαγωνιστικής διαδικασίας καθ' εαυτήν, αλλά λόγους που άπτονται της περιβαλλοντικής και δασικής νομοθεσίας. Δεδομένου όμως ότι η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη ανήκει, όπως προεκτέθηκε, στην αρμοδιότητα του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικράτειας, η υπόθεση νομίμως εισάγεται προς εκδίκαση στο σύνολό της στο Ε' Τμήμα του Δικαστηρίου, καθότι η πράξη αυτή είναι χρονικά προγενέστερη των άλλων δύο προσβαλλόμενων πράξεων κατά των οποίων, άλλωστε, δεν προβάλλονται αυτοτελείς λόγοι ακυρώσεως.

-Προκειμένου να εγκριθεί μελέτη για την εκτέλεση έργου οδοποιίας και εν συνεχεία να διενεργηθεί διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου για την εκτέλεση του έργου, πρέπει προηγουμένως να έχει τηρηθεί η διαδικασία της προεκτίμησης των επιπτώσεων από την κατασκευή και λειτουργία του έργου αυτού στο περιβάλλον, ειδικότερα δε να έχουν εγκριθεί οι οικείοι περιβαλλοντικοί όροι. Το επίδικο έργο οδοποιίας, συνιστάμενο σε βελτίωση δασικών δρόμων Β' και Γ' κατηγορίας απιστελεί καταρχήν εκσυγχρονισμό υπάρχοντος έργου και συνεπώς θα έπρεπε να έχει προηγηθεί των προσβαλλόμενων διοικητικών πράξεων, σύμφωνα με τις προεκτεθείσες διατάξεις, έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Έγγραφο, στο οποίο βεβαιώνεται η μη επέλευση ουσιαστικών διαφοροποιήσεων σε σχέση με τις επιπτώσεις του επίμαχου έργου στο

περιβάλλον, δεν φέρει την απαιτούμενη ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία για την εξαίρεση από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειδότησης.

-Ο λόγος ακυρώσεως ότι η πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση του Διευθυντή Δασών Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, με την οποία εγκρίθηκε μελέτη για το έργο «Βελτίωση και κατασκευή τεχνικών έργων δασικού αντιπυρικού οδικού δικτύου του Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης», είναι ακυρωτέα, διότι δεν προηγήθηκε της έκδοσής τους η σχετική έγκριση περιβαλλοντικών όρων, προβάλλεται βασίμως και, συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή και να ακυρωθεί η ως άνω απόφαση, καθώς και οι οι ερειδόμενες σε αυτή αποφάσεις με τις οποίες εγκρίθηκε το τεύχος δημοπράτησης του ως άνω έργου και ανακηρύχθηκε οριστικός ανάδοχος για την εκτέλεση του έργου.

Πρόεδρος: Αγγ. Θεοφιλοπούλου

Εισηγητής: Μ. Γκορτζολίδου

Βασικές Σκέψεις

2. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση ζητείται η ακύρωση α) της ΔΔ 3412/5.10.2007 αποφάσεως του Διευθυντή Δασών Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, με την οποία εγκρίθηκε μελέτη για το έργο «Βελτίωση και κατασκευή τεχνικών έργων δασικού αντιπυρικού οδικού δικτύου του Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης», την οποία εκπόνησε η δασική υπηρεσία με αυτεπιστασία, β) της ΔΔ 3954/ 16.11.2007 αποφάσεως του ως άνω Διευθυντή Δασών, με την οποία εγκρίθηκε το τεύχος δημοπράτησης του ως άνω έργου και γ) της ΔΔ1131/2.4.2008 αποφάσεως του ίδιου Διευθυντή Δασών, με την οποία ανακηρύχθηκε οριστικός ανάδοχος για την εκτέλεση του έργου.

3. Επειδή, στο ν. 998/1979 «περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας» (Α΄ 289) ορίζεται, στο μεν άρθρο 15, ότι: «1. Δασικά οδοί είναι αι κατάσκευαζόμενοι εντός ή εις τας παρυφάς δασών ή δασικών εκτάσεων και εξυπηρετούσαι την προστασίαν και εκμετάλλευσιν τούτων, ή την πρόσβασιν προς υφισταμένας τεχνικάς εγκαταστάσεις ή αισθητικά τοπία, ή την εκτέλεσιν και συντήρησιν δασικών έργων ή τας μεταφοράς δασικών προϊόντων και μη συμπίπτουσαι μετά του εθνικού, επαρχιακού ή κοινοτικού οδικού δικτύου της Χώρας. 2. ... 6. Ο προγραμματισμός, η μελέτη, ή κατασκευή και συντήρησις των δασικών οδών ενεργούνται κατά τα εις το επόμενον άρθρον γενικώς περί των λοιπών δασικών έργων οριζόμενα», στο δε άρθρο 16 ότι: «1. Αι αρμόδιαι υπηρεσίαι δασοτεχνικών έργων μεριμνούν δια την κατασκευήν των πάσης φύσεως τεχνικών έργων και την εκτέλεσιν των πάσης φύσεως εργασιών προστασίας και αναπτύξεως των δασών και δασικών εκτάσεων. Ειδικώτερον εις την αρμοδιότητα των ως άνω υπηρεσιών ανήκει ο προγραμματισμός, η μελέτη και εκτέλεσις των έργων και εργασιών της δασικής οδοποιίας, ως αύτη ορίζεται εν άρθρω 15, των δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων

και δασικών κτιρίων, της δασοτεχνικής διευθετήσεως χειμάρρων και των προστατευτικών αναδασώσεων, βελτιώσεων ορεινών βοσκοτόπων, τοποθετήσεως πινακίδων, κατασκευής υδατοδεξαμενών και υδραγωγών, ως και συντηρήσεως ή επισκευής των εν γένει τεχνικών έργων και εγκαταστάσεων. Ο Υπουργός Γεωργίας δύναται δι' αποφάσεώς του δημοσιευομένης εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως να αναθέτη εις τας ως άνω υπηρεσίας δασοτεχνικών έργων και παν έτερον έργον αναφερόμενον εις την προστασίαν ή ανάπτυξιν των δασών, ανήκον εις την αρμοδιότητα ετέρων υπηρεσιών του Υπουργείου Γεωργίας. Ομοίως, δια κοινών αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας και του κατά περίπτωσιν αρμοδίου Υπουργού δύναται να ανατίθενται εις τας ως άνω δασοτεχνικάς υπηρεσίας και έτερα έργα υπαγόμενα εις την αρμοδιότητα άλλων Υπουργείων. 2. Εις τα δημόσια δάση και δασικάς εκτάσεις, τα κατά την προηγουμένην παράγραφον έργα εκτελούνται επί τη βάσει πενταετούς προγράμματος καταρτιζομένου υπό της δασικής υπηρεσίας, δι ένα έκαστον νομόν πλείονας συνορεύοντας νομούς και καθορίζοντος την ιεράρχησιν τούτων από πλευράς σπουδαιότητος και επείγοντος. Τα εν λόγω πενταετή προγράμματα εγκρίνονται υπό του Υπουργού Γεωργίας μετά γνώμην του Τεχνικού Συμβουλίου Δασών, εις ο μετέχει μετά ψήφου δια την επ' αυτών συζήτησιν και ο Γενικός Διευθυντής Εγγείων Βελτιώσεων. Αι δια τα έργα ταύτα αναγκαιούσαι μελέται συντάσσονται είτε απ' ευθείας υπό της δασικής υπηρεσίας είτε κατόπιν αναθέσεως κατά τας περί εκπονήσεως μελετών του Δημοσίου διατάξεις. Τα έργα δασοτεχνικής διευθετήσεως χειμάρρων και βελτιώσεως των ορεινών εδαφών, άτινα έχουν άμεσον σχέση με αντίστοιχα πεδινά εγγειοβελτιωτικά έργα ή άλλα μεγάλα δημόσια έργα (αεροδρόμια, τεχνηταί λίμναι, φράγματα, διάνοιξιν εθνικών οδών κλπ.), εντάσσονται κατά προτεραιότητα εις τα ως άνω πενταετή προγράμματα. ... 3. Τα κατά την παράγραφον 1 δασικά έργα και εργασίαι εκτελούνται προκειμένου περί δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων παρά της δασικής υπηρεσίας είτε δι' αυτεπιστασίας είτε δι' εργολαβίας, μετ' απόφασιν του Υπουργού Γεωργίας ή του οικείου νομάρχου. ... 4. ...».

4. Επειδή, η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη, με την οποία εγκρίθηκε η ως άνω μελέτη που εκπονήθηκε από τη δασική υπηρεσία με αυτεπιστασία και χωρίς διαγωνισμό, εκδόθηκε δυνάμει των προεκτεθεισών διατάξεων των άρθρων 15 και 16 του ν. 998/1979, με τις οποίες ρυθμίζονται τα σχετικά με τον προγραμματισμό, μελέτη, κατασκευή και συντήρηση των δασικών οδών και των πάσης φύσεως δασοτεχνικών έργων. Ως εκ τούτου, η πράξη αυτή ανήκει στην αρμοδιότητα του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας (πρβλ. ΣτΕ 2875/2004, 3056/2001, 772/1992).

5. Επειδή, με το άρθρο 47 παρ. 4 του ν. 3900/2010 (Α' 213) ορίσθηκαν τα εξής: «Με την επιφύλαξη των διατάξεων του ν. 3886/2010 (ΦΕΚ 173 Α'), οι αιτήσεις ακυρώσεως κατά πράξεων της διαδικασίας που προηγείται της σύναψης συμβάσεων δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών υπάγονται στην αρμοδιότητα των τριμελών διοικητικών εφετείων που αποφαινούνται ανεκκλήτως. Οι εκκρεμείς έως την 31η Δεκεμβρίου 2010 διαφορές του ν. 3886/2010 εκδικάζονται από τα δικαστήρια ενώπιον των οποίων εκκρεμούν». Όπως έχει κριθεί (ΣτΕ 5/2013 7μ., 4950/2013 κ.ά.), με τον ως

άνω ν. 3900/ 2010 επιδιώχθηκε η μεταφορά στα Διοικητικά Εφετεία των υποθέσεων που ανακύπτουν κατά το προσυμβατικό στάδιο των δημοσίων συμβάσεων και γεννούν ζητήματα εφαρμογής της νομοθεσίας περί δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Αντιθέτως, όταν ο ασκών το ένδικο μέσο είναι τρίτος σε σχέση με τη διαδικασία του διαγωνισμού και προβάλλει λόγους όχι σχετικούς προς την νομιμότητα αυτής, αλλά με την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, η διαφορά παύει να σχετίζεται με την νομοθεσία των δημοσίων συμβάσεων, περίπτωση την οποία και μόνον είχε υπόψη ο νομοθέτης για την μεταφορά της σχετικής αρμοδιότητας στα Διοικητικά Εφετεία. Κατόπιν τούτων, η δεύτερη και τρίτη από τις προσβαλλόμενες πράξεις, με το ανωτέρω περιεχόμενό τους, εκδοθείσες στα πλαίσια διαγωνιστικής διαδικασίας για την ανάθεση των εργασιών οδοποιίας στο περιαστικό δάσος της Θεσσαλονίκης, ανήκουν στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, λόγω της ιδιότητας των αιτούντων ως τρίτων, που δεν μετείχαν στον επίμαχο διαγωνισμό. Περαιτέρω, οι πράξεις αυτές ανήκουν στην αρμοδιότητα του Δ΄ Τμήματος του Δικαστηρίου (πρβλ. ΣτΕ 3989, 464/2013, 2114/2011, 315/2007, 1190/2000 κ.ά.), χωρίς να ασκεί επιρροή το γεγονός ότι, όπως προελέχθηκε, οι αιτούντες, ως τρίτοι μη μετασχόντες στη διαδικασία διεξαγωγής του διαγωνισμού για την κατασκευή του επιδικού έργου, δεν προβάλλουν λόγους αναγόμενους σε πλημμέλειες της διαγωνιστικής διαδικασίας καθ' εαυτήν, αλλά λόγους που άπτονται της περιβαλλοντικής και δασικής νομοθεσίας (βλ. ΣτΕ 4950, 1577, 464, 5/2013, 2717/2011, 1085/ 2008, 315/2007, 1190/2000 κ.ά.). Δεδομένου όμως ότι η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη ανήκει, όπως προεκτέθηκε, στην αρμοδιότητα του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, η υπόθεση νομίμως εισάγεται προς εκδίκαση στο σύνολό της στο Ε΄ Τμήμα του Δικαστηρίου, καθότι η πράξη αυτή είναι χρονικά προγενέστερη των άλλων δύο προσβαλλόμενων πράξεων (βλ. ΣτΕ 1586/2013, 2934/2011, 2292/2007, 2611/2005 κ.ά.), κατά των οποίων, άλλωστε, δεν προβάλλονται αυτοτελείς λόγοι ακυρώσεως.

6. Επειδή, οι Χρήστος Δετέογλου, τέταρτος και Αντωνία Χαλκιά, όγδοη των αιτούντων καθώς και το μη παραστάν κατά τη συζήτηση της υποθέσεως σωματείο με την επωνυμία «Αθλητικό Σωματείο Χίλια Δένδρα», δεν νομιμοποίησαν εντός της χορηγηθείσας προθεσμίας τον υπογράφοντα την αίτηση και παραστάντα δικηγόρο. Συνεπώς, ως προς αυτούς η κρινόμενη, πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 27 του π.δ. 18/1989, να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

7. Επειδή, εκ των αιτούντων, οι φερόμενοι ως κάτοικοι Θεσσαλονίκης, με έννομο συμφέρον ασκούν την υπό κρίση αίτηση προβάλλοντας ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν ως αποτέλεσμα την αλλοίωση του δασικού χαρακτήρα της επίμαχης περιοχής. Ομοίως, τα αιτούντα σωματεία, εκ των οποίων το πρώτο, «Φίλοι του πρασίνου Θεσσαλονίκης» έχει ως καταστατικούς σκοπούς, μεταξύ άλλων, την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών της Θεσσαλονίκης για την ανάπτυξη, επέκταση και συντήρηση του πρασίνου στην πόλη της Θεσσαλονίκης καθώς και τη βελτίωση της αισθητικής εμφάνισης όλων των ανοικτών χώρων και δυνάμει πράσινων χώρων της πόλης και το τρίτο, «Ένωση για τα δικαιώματα των πεζών» έχει ως καταστατικούς

σκοπούς την προβολή και προάσπιση των δικαιωμάτων που έχουν οι πεζοί, καθώς και τη μελέτη και πρόταση συγκεκριμένων δράσεων για τα δικαιώματα αυτά και τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας των πεζών στην πόλη, με έννομο συμφέρον ασκούν την υπό κρίση αίτηση. Τέλος, οι αιτούντες παραδεκτώς ομοδικούν, εφόσον προβάλλουν κοινούς λόγους ακυρώσεως που στηρίζονται στη αυτή νομική και πραγματική βάση. 8. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει γνώση από τους αιτούντες των προσβαλλομένων πράξεων σε χρόνο που να καθιστά την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως εκπρόθεσμη, τα δε προβαλλόμενα από τη Διεύθυνση Δασών Θεσσαλονίκης ότι οι αιτούντες έλαβαν γνώση των προσβαλλομένων πράξεων τουλάχιστον από τον Ιούνιο του 2008, όταν και άρχισαν δηλαδή οι εργασίες υλοποίησης του έργου, είναι απορριπτέα ως αβάσιμα, διότι το γεγονός αυτό δεν μπορεί από μόνο του, ενόψει και του χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε έως την κατάθεση της αιτήσεως ακυρώσεως στο Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης στις 2.2.2009, να θεμελιώσει τεκμήριο πλήρους γνώσης του περιεχομένου των προσβαλλόμενων πράξεων από τους αιτούντες σε χρόνο απώτερο των εξήντα ημερών πριν την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως. Επομένως, η κρινόμενη αίτηση ασκείται εμπροθέσμως (πρβλ. ΣΤΕ 3961, 1427/2008, 2065/2007).

9. Επειδή, ο ν. 3208/2003 «Προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, κατάρτιση δασολογίου, ρύθμιση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων και άλλες διατάξεις» (Α΄ 303) ορίζει, στο άρθρο 1 παρ. 11, ότι τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του ν. 998/1979 ειδικά δασοτεχνικά έργα δεν υπόκεινται στην περιβαλλοντική αδειοδότηση του ν. 3010/2002, θεσπίζει, όμως, εξαίρεση για τα έργα δασικής οδοποιίας.

10. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 1650/1986 (Α΄ 160), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3010/2002 (Α΄ 91) και ίσχυε τον κρίσιμο χρόνο, τα δημόσια ή ιδιωτικά έργα και δραστηριότητες κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες και υποκατηγορίες, με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, στη δε Β΄ κατηγορία κατατάσσονται τα έργα τα οποία, χωρίς να προκαλούν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον, πρέπει να υποβάλλονται σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 4 του αυτού νόμου, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002, «1.α. Για την πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων ή τη μετεγκατάσταση υφισταμένων, τα οποία έχουν καταταγεί στις κατηγορίες που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο, απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος. Έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος απαιτείται επίσης για την επέκταση, την τροποποίηση ή και τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων έργων ή δραστηριοτήτων, που έχουν καταταγεί στις παραπάνω κατηγορίες, εφόσον επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. β. ... γ. Η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση των διοικητικών πράξεων που απαιτούνται κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας. δ. ... 2. ... 3. Για τα έργα και τις δραστηριότητες της δεύτερης (Β) κατηγορίας, απαιτείται η υποβολή

είτε περιβαλλοντικής έκθεσης, με την οποία τεκμηριώνεται η συμμόρφωση με τις διατάξεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είτε προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση που προβλέπεται στην κοινή υπουργική απόφαση της περ. Α΄ της παρ. 10. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής γίνεται με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον δεν καθορίζεται διαφορετικά στην κανονιστική απόφαση που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 10α σε συνδυασμό με τις παρ. 5 και 6β. ... 4. ...».

11. Επειδή, με βάση την ανωτέρω εξουσιοδότηση του άρθρου 3 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3010/2002, εκδόθηκε η Η.Π. 15393/2332/2002 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, υπό τον τίτλο «Κατάταξη των δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, ...» (Β΄ 1022). Σύμφωνα με τον πίνακα 1 («ομάδα 1η - Έργα Οδοποιίας») του Παραρτήματος Ι της απόφασης αυτής, τα έργα οδοποιίας κατατάσσονται στις κατηγορίες Α΄ [υποκατηγορίες 1, 2] και Β΄ [υποκατηγορίες 3 και 4] και, ειδικότερα, το σύνολο των δασικών δρόμων (α/α 14) κατατάσσεται στην 3η υποκατηγορία της Β΄ κατηγορίας· ως προς δε τις επεκτάσεις, τροποποιήσεις, βελτιώσεις και εκσυγχρονισμούς όλων των δραστηριοτήτων της ομάδας των έργων οδοποιίας, η εν λόγω ΚΥΑ ορίζει ότι «εξετάζεται η αναγκαιότητα μελέτης περιβάλλοντος, με την αξιολόγηση Π.Π.Ε. από τον αρμόδιο φορέα ελέγχου» (βλ. α/α 17 - στήλη «Παρατηρήσεις» - του αυτού πίνακα 1 της ΚΥΑ). Τέλος, στην κοινή απόφαση ΗΠ 11014/703/Φ104/2003 των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών - Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης - Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ) και Έγκρισης Περιβαλλοντικών όρων...» (Β΄ 332) ορίζονται τα εξής: α. ότι αυτή εφαρμόζεται στα έργα των κατηγοριών Α΄ (υποκατ. 1 και 2) και Β΄ (υποκατ. 3 και 4), καθώς και στον εκσυγχρονισμό, επέκταση, βελτίωση ή τροποποίηση των υφισταμένων έργων των ιδίων υποκατηγοριών, εφόσον επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον (άρ. 2 παρ. 1), β. ότι για τα έργα της 3ης υποκατηγορίας της Β΄ κατηγορίας, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση με φάκελο της Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων τύπου ΙΙ (άρ. 9 παρ. 1), γ. ότι η αρμόδια Υπηρεσία αξιολογεί εάν για το συγκεκριμένο έργο πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία των άρθρων 6 και 7 της αυτής ΚΥΑ (δηλ. της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης και της έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων) ή αυτή του άρθρου 11 (ήτοι της περιβαλλοντικής έκθεσης και έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων) - βλ. άρ. 9 παρ. 2 της ΚΥΑ - και δ. ότι, σε περίπτωση εκσυγχρονισμού, επέκτασης, βελτίωσης ή τροποποίησης υφισταμένου έργου και προκειμένου να εκτιμηθεί εάν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, η αρμόδια υπηρεσία αποφαινεται «εάν απαιτείται η υποβολή ΠΠΕ, προκειμένου να γίνει νέα προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση ή ΜΠΕ ή περιβαλλοντική έκθεση, προκειμένου να επιβληθούν νέοι περιβαλλοντικοί όροι» (άρ. 13 της ΚΥΑ).

12. Επειδή, από τις ανωτέρω διατάξεις των νέων άρθρων 3 και 4 του ν. 1650/1986, καθώς και των κατ' εξουσιοδότησή τους εκδοθεισών Κ.Υ.Α., συνάγεται ότι για τον εκσυγχρονισμό, επέκταση, βελτίωση ή τροποποίηση υφιστάμενων έργων ή δραστηριοτήτων που κατατάσσονται στην υποκατηγορία 3 της Β' κατηγορίας, όπως είναι οι δασικοί δρόμοι, απαιτείται, καταρχήν, έγκριση περιβαλλοντικών όρων, ύστερα από την τήρηση της προβλεπομένης από τις διατάξεις αυτές διαδικασίας. Κατ' εξαίρεση, δεν απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας αυτής, αν η Διοίκηση βεβαιώσει, πριν από την έναρξη οποιασδήποτε σχετικής εργασίας, με έκδοση εκτελεστής διοικητικής πράξης του αρμοδίου για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων οργάνου, ότι από τον επιδιωκόμενο εκσυγχρονισμό, επέκταση, βελτίωση ή τροποποίηση δεν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Η πράξη αυτή, ενόψει της σπουδαιότητας και των συνεπειών της, πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη και να στηρίζεται σε συγκεκριμένα και πρόσφορα στοιχεία, κατ' εκτίμηση, μεταξύ άλλων, της φύσης της επιχειρούμενης τροποποίησης και των χαρακτηριστικών της περιοχής όπου πραγματοποιείται το έργο (βλ. ΣτΕ 5/2013 7μ., βλ. και ΣτΕ 109/2014, 4767, 464/2013, 23/2012, 4542/2011 7μ., 3060/2009, 315/2007, 4564/2005 7μ.). Περαιτέρω, ως έναρξη πραγματοποίησης του έργου θεωρείται, κατά την έννοια του άρθρου 4 παραγρ. 1 του ν. 1650/1986, όχι μόνον η υλική ενέργεια εκτέλεσης του έργου, αλλά και η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη της κατασκευής του έργου (βλ. ΣτΕ 464/ 2013, 1128/2011, 4275, 2472/2009, 2138/2007, 526/2003 Ολομ. κ.ά.). Ενόψει τούτων, προκειμένου να εγκριθεί μελέτη για την εκτέλεση έργου οδοποιίας και εν συνεχεία να διενεργηθεί διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου για την εκτέλεση του έργου, πρέπει προηγουμένως να έχει τηρηθεί η διαδικασία της προεκτίμησης των επιπτώσεων από την κατασκευή και λειτουργία του έργου αυτού στο περιβάλλον, ειδικότερα δε να έχουν εγκριθεί οι οικείοι περιβαλλοντικοί όροι (βλ. ΣτΕ 464/2013, 2138/2007, 2875/2004).

13. Επειδή, όπως προεκτέθηκε, με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις του Διευθυντή Δασών Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας εγκρίθηκαν η μελέτη και πράξεις διενεργηθέντος διαγωνισμού για την ανάθεση σε εργολάβο κατασκευής του έργου «Βελτίωση και κατασκευή τεχνικών έργων δασικού αντιπυρικού οδικού δικτύου του Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης», το οποίο αποτελεί υποέργο του έργου «Προστασία και αναβάθμιση του Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης». Όπως προκύπτει από τη μελέτη του έργου, αντικείμενο αυτού είναι η βελτίωση τμήματος του υπάρχοντος δασικού οδικού δικτύου, με προέχοντα σκοπό την αύξηση της ταχύτητας προσπέλασης του δάσους από τα πυροσβεστικά κυρίως οχήματα για την βέλτιστη αντιμετώπιση και καταστολή των πυρκαγιών. Ειδικότερα, στην εν λόγω μελέτη προβλέπονται α) εργασίες για τη βελτίωση των γεωμετρικών στοιχείων (διαπλάτυνση) δεκαοκτώ (18) δασικών δρόμων Β' και Γ' κατηγορίας, ώστε να αποκτήσουν το πλάτος που προβλέπει η σχετική νομοθεσία για τις τεχνικές προδιαγραφές των δασοδρόμων Β' και Γ' κατηγορίας, β) η κατασκευή σχετικών τεχνικών έργων (κατασκευή σωληνωτών και κιβωτοειδών οχετών, διάνοιξη και

επενδύσεις τάφρων, αντικατάσταση αγωγού νερού, κατασκευή προστατευτικού στηθαίου, ανάρτηση πληροφοριακών πινακίδων κ.λπ.) και γ) η οδοστρωσία του δασικού δρόμου Β΄ κατηγορίας «Χίλια Δένδρα - Εξοχή». Ως εκ τούτου, το επίδικο έργο οδοποιίας, συνιστάμενο σε βελτίωση δασικών δρόμων Β΄ και Γ΄ κατηγορίας, οι οποίοι, όπως όλοι οι δασικοί δρόμοι, ανήκουν στην 3η υποκατηγορία της Β΄ κατηγορίας της ΚΥΑ Η.Π. 15393/2332/2002, αποτελεί καταρχήν εκσυγχρονισμό υπάρχοντος έργου και συνεπώς θα έπρεπε να έχει προηγηθεί των προσβαλλομένων διοικητικών πράξεων, σύμφωνα με τις προεκτεθείσες διατάξεις, έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Και να μην στον φάκελο υφίσταται το 6184/6.12.2002 έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, απευθυνόμενο προς την Διεύθυνση Δασών Θεσσαλονίκης, στο οποίο αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «... μετά από μελέτη του φακέλου του θέματος, για τα προτεινόμενα έργα δεν απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων επειδή από την υλοποίησή τους δεν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις ως προς τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, ενώ παράλληλα αποσκοπούν στην προστασία του Π.Δ.Θ. από πιθανές πυρκαγιές», το εν λόγω όμως έγγραφο, στο οποίο βεβαιώνεται η μη επέλευση ουσιαστικών διαφοροποιήσεων σε σχέση με τις επιπτώσεις του επίμαχου έργου στο περιβάλλον, δεν φέρει την κατά τα προεκτεθέντα απαιτούμενη ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία για την εξαίρεση από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης (πρβλ. ΣτΕ 4767/2013, 315/2007, 4564, 1634/2005).

14. Επειδή, τέλος, η εφαρμογή των διαλαμβανομένων στη σκέψη 10 διατάξεων, σύμφωνα με τις οποίες, εφόσον δεν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, είναι δυνατή η εξαίρεση από την υποχρέωση τήρησης της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης για τον εκσυγχρονισμό, επέκταση, βελτίωση, τροποποίηση υφιστάμενων έργων ή δραστηριοτήτων, προϋποθέτει, πάντως, ότι για το έργο, ή τη δραστηριότητα, υπό την αρχική του μορφή, είχε τηρηθεί η διαγραφόμενη από τις ανωτέρω διατάξεις διαδικασία εκτίμησης των επιπτώσεών του στο περιβάλλον (ΣτΕ 4767/2013). Εν προκειμένω, όμως, δεν προκύπτει η τήρηση τέτοιας διαδικασίας για τους υφιστάμενους δασοδρόμους του περιαστικού δάσους Θεσσαλονίκης, οι περισσότεροι μάλιστα των οποίων, όπως προκύπτει από τη μελέτη που εγκρίθηκε με την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη, διανοίχθηκαν πριν τη θέση σε ισχύ του ν. 1650/1986.

15. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, ο λόγος ακυρώσεως ότι η πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση του Διευθυντή Δασών Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, με την οποία εγκρίθηκε μελέτη για το έργο «Βελτίωση και κατασκευή τεχνικών έργων δασικού αντιπυρικού οδικού δικτύου του Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης», είναι ακυρωτέα, διότι δεν προηγήθηκε της έκδοσής της η σχετική έγκριση περιβαλλοντικών όρων, προβάλλεται βασίμως και, συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή (βλ. 5/2013 7μ., πρβλ. ΣτΕ 4767, 464/2013, 2815, 23/2012 κ.ά.) και να ακυρωθεί η ως άνω απόφαση, καθώς και οι ερειδόμενες σε αυτή και προσβαλλόμενες υπό στοιχεία β΄ και γ΄ αποφάσεις του ιδίου ως άνω Διευθυντή Δασών, με τις οποίες εγκρίθηκε το τεύχος δημοπράτησης του ως άνω έργου και

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη

<https://nomosphysis.org.gr>

ανακηρύχθηκε οριστικός ανάδοχος για την εκτέλεση του έργου, αντιστοίχως, ενώ παρέλκει, ως αλυσιτελής, η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως.